

Getoid als een bruid

Dat is het motto van de Kathedrale Basiliek Sint Bavo, ook wel de 'Nieuwe Bavo', aan de Leidsevaart. Deze kerk, gebouwd tussen 1895 en 1930, ondergaat al enkele jaren een grote restauratie. Op dit moment zelfs de grootste restauratie in ons land. Sinds in 2011 het hoogste punt van de restauratie (het plaatsen van het goud op de koepel) werd bereikt, hebben we niet zo veel meer over de voortgang van de werkzaamheden gehoord. Maar het groepje stadsgidsen dat door koster Stefan van Rijt en Wim Eggenkamp, voormalig Rijksadviseur voor het Cultureel Erfgoed, op zaterdag 11 januari werd rondgeleid, heeft met eigen ogen kunnen aanschouwen dat die restauratie gestaag doorgaat en dat het herstel van het kleed van de bruid zichtbaar wordt.

Heel bijzonder

De bouw van deze kerk begon in 1895 als vervanging van de Sint Josephkerk in de Jansstraat. In 1948 werd de kerk tot basiliek verheven. Het is al bijzonder dat dit de enige kathedraal in Nederland is, die echt voor die functie is gebouwd. Andere kerken – zoals de Dom in Utrecht – zijn wel oorspronkelijk als kathedraal gebouwd, maar verloren die functie na de reformatie. Beseffen de Haarlemmers wel dat Haarlem met deze Bavo niet alleen een heel grote (alleen de Sint Janskathedraal in Den Bosch is groter) kathedraal binnen haar grenzen heeft, maar ook een die past in het rijtje Sagrada Familia, Sacré Coeur, Westminster Abbey en Koekelberg Basiliek in Brussel? Want ook allemaal gebouwd in de periode 1850-1950. Geen wonder dus, dat restauratie van zo'n monument de nodige tijd en geld kost.

Vele stijlen

Het ontwerp van Jos Cuypers is neo-gotisch, maar er zijn ook romaanse en byzantijnse elementen in terug te vinden. Met het voortschrijden van de bouwtijd – die langer duurde door geldgebrek bij het bisdom – kreeg Cuypers de kans nieuwe bouwstijlen in de ontwerpen toe te passen. Vandaar de invloeden van Jugendstil en Amsterdamse School (Berlage). Goed is te zien, dat met de restauratie alle belangrijke elementen uit deze stijlen weer worden teruggebracht. De geglazuurde gele bakstenen elementen glinsteren de bezoeker weer tegemoet, het blauwige metselwerk tussen de stenen geeft een heel bijzonder licht en het rode terracotta vervolmaakt het beeld.

Kunstenaars

Vele kunstenaars hebben aan deze kerk gewerkt. Haarlemse namen, zoals Han Bijvoet (wel 'de glazenier van de Bavo' genoemd), Jan Toorop (tegeltableaus in de Aloysiuskapel) en Mari Andriessen komen voorbij. Mooi is, dat ook de jonge generatie bij de restauratie is betrokken. Hier worden oude ambachten als timmeren, metselen, glasbewerking, leidekken, en smeden weer aangeleerd. Eigenlijk is de kerk na al die jaren bouwen en nu restaureren nog steeds niet af. Lieten in het verleden de kunstenaars ruimte voor latere generaties – niet alle kruisen zijn geschilderd, ruw gehakte natuurstenen lijken te wachten op verdere bewerking – de restauratie en zelfs nieuwbouw zal nog enkele jaren in beslag nemen.

Nieuwbouw

Nieuwbouw? Ja, want onder de kerk wordt een prachtig plan uitgevoerd: een groot aantal vierkante meters wordt kerkelijk museum. De kerkelijke kunst van het Groot Seminarie in Warmond moest na de opheffing daarvan een nieuwe plek krijgen. Een deel van die collectie is afkomstig uit de hofkapel van het Koninklijk Paleis op de Dam: de protestantse Koning Willem I schonk het Seminarie de kunst van de katholieke koning Lodewijk Napoleon. De collectie bevat behalve edelsmeedkunst uit de late Middeleeuwen, antieke kerkgewaden en oude handschriften ook het beroemde schilderij waarop de Redding van Haarlem in 1268 door Bavo is afgebeeld. Een nieuw museum, dat een grote aanwinst voor de stad betekent en dat vele kunstkeners en toeristen naar de stad zal trekken.